

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Μία ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό»

COM(2014) 86 final

(2014/C 451/10)

Εισηγητής: ο κ. **Paulo Barros Vale**

Στις 7 Μαρτίου 2014, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών -Μία ευρωπαϊκή στρατηγική για την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό

COM(2014) 86 final.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 23 Ιουνίου 2014.

Κατά την 500ή σύνοδο ολομέλειάς της, της 9ης και 10ης Ιουλίου 2014 (συνεδρίαση της 9ης Ιουλίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με 189 ψήφους υπέρ και 6 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει την εν λόγω ανακοίνωση, όπως έπραξε και για τις προηγούμενες ανακοινώσεις, του 2010 και του 2012, καθότι θεωρεί σημαντικές τις πρωτοβουλίες που μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη του θαλάσσιου και του παράκτιου τουρισμού.

1.2 Έχοντας επίγνωση των περιορισμών της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η ΕΟΚΕ στηρίζει μεν τις δράσεις που παρουσιάζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής, ωστόσο δεν παραβλέπει να καταθέσει ορισμένες συστάσεις και προειδοποιήσεις προκειμένου να συμβάλει στην έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη του παράκτιου και θαλάσσιου τουρισμού, όπως προβλέπεται στη Στρατηγική «Ευρώπη 2020».

1.3 Η Ευρώπη πρέπει να αξιοποιήσει τους φυσικούς της πόρους, να προωθήσει τους τόπους αριστείας της, όπου η φύση και η χωροταξία των παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών να βρίσκονται σε αρμονία. Δεδομένης της ιδιαίτερης στρατηγικής σημασίας των παράκτιων ζωνών από περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική σκοπιά, η επίλυση των προβλημάτων τους πρέπει να γίνει στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπου ιδιαίτερη σημασία κατέχουν η χωροταξία, η ισορροπία μεταξύ της εκμετάλλευσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των υπόλοιπων παράκτιων δραστηριοτήτων καθώς και η συμμόρφωση με τους πολεοδομικούς κανόνες. Η κλιματική αλλαγή γίνεται αισθητή και επηρεάζει ή ακόμη και καταστρέφει τις παράκτιες ζώνες μέσω της υποχώρησης της ακτογραμμής. Συνεπώς, δεν μπορεί να υποτιμηθεί, δεδομένου ότι απαιτεί βαθιές και χρονοβόρες προσαρμογές.

1.4 Όπως έχει ήδη πράξει στο παρελθόν, η ΕΟΚΕ εμμένει στην ιδέα της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού οργανισμού τουρισμού, όπου θα συμμετέχουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των τουριστικών συνομοσπονδιών, των δήμων και περιφερειών τουριστικού ενδιαφέροντος και των συνδικαλιστικών οργανώσεων του κλάδου. Η ίδρυση ενός τέτοιου οργανισμού μπορεί να αποτελέσει την κινητήρια δύναμη για την προώθηση της Ευρώπης στον κόσμο.

1.5 Είναι πλέον καιρός να διαμορφωθεί μια πραγματική κοινή πολιτική για τον τουρισμό, η οποία, ενώ θα διαφυλάττει ένα πεδίο εθνικής ελευθερίας κινήσεων, θα προβαίνει σε συνολική θεώρηση του κλάδου, δημιουργώντας συνέργειες και συντονίζοντας τις πολιτικές κάθε κράτους μέλους. Κάθε χρόνο εκφράζονται αποσπασματικά διάφορες ιδέες που δεν εξελίσσονται περαιτέρω, λόγω έλλειψης συντονισμού και κοινής στρατηγικής για τον τουρισμό. Όμως, μια κοινή στρατηγική μπορεί να προωθήσει, ως ευρωπαϊκό σήμα κατατεθέν, παραδοσιακούς αλλά και άγνωστους προορισμούς, την ιστορική κληρονομιά και τη γαστρονομία, όντας παράλληλα, σε θέση να διαχειρίζεται μια ενδεχόμενη αρνητική δημοσιότητα που μπορεί ενίοτε να προκύψει.

1.6 Η ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού, υποβοηθούμενη σε μεγάλο βαθμό από την εμφάνιση αεροπορικών εταιριών χαμηλού κόστους, πρέπει να αξιοποιηθεί μέσω της δημιουργίας ή της προώθησης μεταφορικών δικτύων τα οποία να συνδέουν τις περιοχές που εξυπηρετούνται από τα αεροδρόμια με άλλες, πιο απομακρυσμένες, παρέχοντας την εδαφική συνέχεια που θα τις ενσωματώνει στα τουριστικά δρομολόγια, θα αναδεικνύει το τουριστικό ενδιαφέρον τους και θα επιτρέπει να συνδυάζονται στο ίδιο ταξίδι, οι επισκέψεις σε αστικούς και σε παράκτιους προορισμούς. Είναι απαραίτητο να συγκεντρώνονται σε ένα σημείο όλες οι πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες συνδέσεις, έτσι ώστε να ενθαρρύνεται η κινητικότητα. Η ΕΟΚΕ τονίζει την επείγουσα ανάγκη αναθεώρησης της νομοθεσίας σχετικά με τη χορήγηση θεωρήσεων, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η κινητικότητα του μη ευρωπαϊού τουρίστα, ιδίως του τουρίστα από την Κίνα και από άλλες αναδυόμενες αγορές.

1.7 Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται στις απομακρυσμένες περιοχές, ιδίως στη Βόρεια Ευρώπη, όπου οι περιβαλλοντικές συνθήκες είναι άριστες. Εκεί, θα πρέπει να διευκολυνθούν οι μεταφορές και να διατίθενται εξοπλισμός, επικοινωνίες και δίκτυα wi-fi που προσελκύουν τον τουρισμό και συμβάλλουν στην παραμονή του εγχώριου πληθυσμού.

1.8 Είναι επείγουσα η ανάγκη ορθής διαχείρισης των τουριστικών λιμένων, δεδομένου ότι η πληροφόρηση είναι ελλιπής όσον αφορά τις μαρίνες και τις συνδέσεις μεταξύ λιμένων, γεγονός που καθιστά δύσκολη την πρόσβαση για τα σκάφη αναψυχής και τα κρουαζιερόπλοια. Η ανεπαρκής διαχείριση των λιμένων αποτελεί εμπόδιο στην ανάπτυξη του τουρισμού και στην κυκλοφορία προσώπων και εμπορευμάτων. Συνεπώς, η Επιτροπή θα μπορούσε να προσεγγίσει το θέμα από την οπτική των πολιτικών για την ενιαία αγορά και την ελεύθερη κυκλοφορία και να καταβάλει προσπάθειες για την κάλυψη των ελλείψεων αυτών.

1.9 Η ραγδαία αύξηση του τουρισμού με κρουαζιερόπλοια έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα, χωρίς να έχει ακόμη μελετηθεί σωστά ο αντίκτυπος. Η αύξηση των τουριστικών ροών σε συγκεκριμένους λιμένες είναι σημαντική για την ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών αυτών, όμως, είναι απαραίτητο να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις τους στις περιοχές που επισκέπτονται οι τουρίστες. Πρέπει να υπάρξει κατάλληλη προετοιμασία για να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος ρύπανσης των υδάτων και του αέρα από το καύσιμο που χρησιμοποιούν τα μεγάλα κρουαζιερόπλοια καθώς και από τους περιβαλλοντικούς κινδύνους που απορρέουν από την παρουσία χιλιάδων επισκεπτών σε έναν τουριστικό προορισμό. Απαιτούνται επίσης περαιτέρω προσπάθειες συντονισμού των πληροφοριών για τους λιμένες προορισμού αυτών των πλοίων με τους τοπικούς τουριστικούς φορείς, προκειμένου να αποφεύγεται μια πλημμύρα τουριστών από κρουαζιερόπλοια που φθάνουν την ίδια στιγμή ενώ θα μπορούσαν να οργανώσουν τις επισκέψεις τους σε διαφορετικές ώρες της ημέρας.

1.10 Η προτεινόμενη δράση της καταγραφής των αναγκών κατάρτισης και της δημιουργίας ενότητας «γαλάζιων θέσεων εργασίας» στη διαδικτυακή πύλη Eures είναι σημαντική, ωστόσο απαιτείται δράση της Επιτροπής για τη μαζική διάδοσή της και για την ευαισθητοποίηση των κρατών μελών προκειμένου να συμπεριλάβουν τα αποτελέσματα στις εγχώριες πολιτικές κατάρτισης. Η υποστηρίξιμη κατάρτιση πρέπει να απευθύνεται όχι μόνο στους εργαζόμενους των εταιριών και των φορέων που σχετίζονται με τον τουρισμό, αλλά και στους επιχειρηματίες του κλάδου, και να περιλαμβάνει τόσο τη βελτίωση της ποιότητας των τουριστικών υπηρεσιών, όσο και την προώθηση της Ευρώπης ως τουριστικού προορισμού. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η ευαισθητοποίηση για τη σημασία του τουρισμού, της ευρωπαϊκής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος πρέπει να ξεκινά σε πρώιμο στάδιο από την υποχρεωτική εκπαίδευση των νέων.

1.11 Ακόμη, όσον αφορά το θέμα του τουρισμού με κρουαζιερόπλοια, η Ευρώπη πρέπει να παρακολουθήσει προσεκτικά τις πολιτικές απασχόλησης που εφαρμόζουν οι εταιρείες κρουαζιέρας. Η απασχόληση των νέων στην Ευρώπη μπορεί και πρέπει να προστατεύεται σε ένα αναπτυσσόμενο τομέα με μεγάλο δυναμικό απασχολησιμότητας.

1.12 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σημασία ορισμένων διατάξεων που μπορούν να ανταποκριθούν στις προκλήσεις του τουριστικού κλάδου και ιδίως του παράκτιου και θαλάσσιου τουρισμού, όπως:

- η προώθηση μιας ευρωπαϊκής πλατφόρμας που θα παρέχει ολοκληρωμένη ενημέρωση για τις οδικές, σιδηροδρομικές, θαλάσσιες ή αεροπορικές συνδέσεις δεδομένου ότι η δυσχερής κινητικότητα των τουριστικών ροών αφήνει στο περιθώριο της τουριστικής ανάπτυξης τις απομακρυσμένες περιοχές με υψηλό τουριστικό δυναμικό, κυρίως στη Βόρεια Ευρώπη, λόγω ελλιπούς ενημέρωσης για τις διαθέσιμες μεταφορές, δυσκολιών συνδυασμού των μεταφορών ή ακόμα και έλλειψης μεταφορικών επιλογών,
- η καλλιέργεια του φυσιολατρικού και βιώσιμου τουρισμού, του κοινωνικού τουρισμού, του θαλάσσιου τουρισμού, του πολιτιστικού και αθλητικού τουρισμού, των επιχειρηματικών ταξιδιών, του ιαματικού τουρισμού, του ιστορικού, πολιτιστικού, θρησκευτικού ή γαστρονομικού τουρισμού·
- η ενθάρρυνση του τουρισμού για ηλικιωμένους και για άτομα με αναπηρία ή ειδικές ανάγκες·
- η αναγνώριση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς και η μοναδικότητά της που μας διαφοροποιεί από άλλα μέρη του κόσμου, η προστασία της και η προώθησή της ως εξαιρετικού τουριστικού προορισμού,
- η αξιοποίηση της προώθησης της ασφάλειας που μπορεί να προσφέρει η Ευρώπη στους επισκέπτες όσον αφορά τη διαμονή, την ποιότητα των υδάτων και την ασφάλεια των τροφίμων, την ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, την προσωπική ασφάλεια και τον σεβασμό των πολιτών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους.

1.13 Η ΕΟΚΕ θεωρεί χρήσιμη την κατάρτιση μελέτης σχετικά με τις προτιμήσεις των τουριστών που επισκέπτονται ή προτιμούνται να επισκεφθούν την Ευρώπη, σχετικά με τι τους άρεσε και τι όχι, τους λόγους για τους οποίους θα επισκεφθούν εκ νέου την Ευρώπη ή που τους αποθαρρύνουν και τους λόγους για τους οποίους μπορεί να προτιμούν μη ευρωπαϊκούς προορισμούς. Η μελέτη, η οποία θα πρέπει να διανεμηθεί στους τουριστικούς φορείς, λιμένες και μαρίνες, τουριστικές ενώσεις, κυβερνήσεις και ευρωπαϊκές αρχές, θα δώσει πληροφορίες για τη συμπεριφορά και τα χαρακτηριστικά των τουριστών, έτσι ώστε να υποστηριχθεί η λήψη αποφάσεων και η διαμόρφωση κοινών στρατηγικών για την ανάπτυξη του κλάδου.

1.14 Η ΕΟΚΕ ζητεί επίσης να υλοποιηθεί, στο πλαίσιο του διαλόγου για τον τουρισμό και για τις δράσεις που πρέπει να ληφθούν, η διασύνδεση μεταξύ του θαλάσσιου και παράκτιου τουρισμού και του ποτάμιου τουρισμού, με την αξιοποίηση των προσφερόμενων πλεονεκτημάτων από τους ποταμούς και τις εκβολές τους για τη συμπλήρωση των δραστηριοτήτων των παράκτιων περιοχών. Η εξερεύνηση των ποταμών προσφέρει τη δυνατότητα ενίσχυσης του δυναμισμού νέων προϊόντων όπως οι γαστρονομικές κρουαζιέρες, ο αγροτουρισμός και ο οικοτουρισμός, ενώ οι εκβολές τους, περιοχές φυσικού κάλλους και μεγάλης εκπαιδευτικής αξίας, προσφέρονται για ορνιθολογική παρατήρηση και παρατήρηση της χαρακτηριστικής βιοποικιλότητάς τους.

2. Εισαγωγή

2.1 Η εν λόγω ανακοίνωση αποτελεί συνέχεια αυτής του 2010 ⁽¹⁾ όπου παρουσιάστηκε η στρατηγική για το βιώσιμο παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό, και της ανακοίνωσης του 2012 με θέμα «Γαλάζια ανάπτυξη: ευκαιρίες για βιώσιμη ανάπτυξη στους τομείς της θάλασσας και της ναυτιλίας» ⁽²⁾, αφορά έναν από τους πέντε τομείς προτεραιότητας της γαλάζιας οικονομίας, τον τομέα του παράκτιου και θαλάσσιου τουρισμού.

2.2 Ο τομέας του παράκτιου και θαλάσσιου τουρισμού έχει ήδη αναγνωριστεί ως σημαντική πηγή αξίας που δημιουργεί ανάπτυξη και απασχόληση με τρόπο βιώσιμο. Ο παράκτιος και θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί τη μεγαλύτερη θαλάσσια δραστηριότητα στην Ευρώπη και απασχολεί περίπου 3,2 εκατομμύρια άτομα, εκ των οποίων σχεδόν το ήμισυ αποτελείται από νέους. Με ακαθάριστη προστιθέμενη αξία 183 δισεκατομμυρίων ευρώ, πρόκειται για κλάδο που αποτελείται κυρίως από πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και στον οποίο δραστηριοποιείται πάνω από το ένα τρίτο των τουριστικών επιχειρήσεων της Ευρώπης.

2.3 Η ανακοίνωση επιχειρεί να εντοπίσει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κλάδος, και συγκεκριμένα: βελτίωση των επιδόσεων και της ανταγωνιστικότητας, με τη βελτίωση των γνώσεων και την αντιμετώπιση της μεταβλητότητας της ζήτησης και του υφιστάμενου κατακερματισμού του κλάδου· προώθηση των δεξιοτήτων και της καινοτομίας· ενίσχυση του βιώσιμου χαρακτήρα της ανάπτυξης με αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών πιέσεων, προώθηση μιας καινοτόμου, βιώσιμης και υψηλής ποιότητας προσφοράς και εξερεύνηση των ευκαιριών που προκύπτουν από τους γεωγραφικούς περιορισμούς, όπως ο νησιωτικός χαρακτήρας και η γεωγραφική απόσταση.

2.4 Η ανακοίνωση θίγει επίσης τα ζητήματα εφαρμογής των κοινοτικών ταμείων και ολοκλήρωσης των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχουν αντίκτυπο στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η γαλάζια ανάπτυξη, που περιλαμβάνει τους παραδοσιακούς και τους αναπτυσσόμενους και αναδυόμενους κλάδους, αποτελεί σύνθετη και φιλόδοξη πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίζεται με ολοκληρωμένη προσέγγιση. Για την αξιοποίηση των παράκτιων περιοχών, είναι απαραίτητο να εξετάζονται τα συμφέροντα των διαφόρων κλάδων εκμετάλλευσης χωρίς να παραβλέπονται τα περιβαλλοντικά ζητήματα, καθώς και να προσδίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη χωροταξία και τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, πτυχές καθοριστικής σημασίας για τις τουριστικές προσφορές. Επισημαίνεται ότι, για το θέμα αυτό, απαιτείται διατομεακή προσέγγιση διότι, χωρίς διασφάλιση της χρήσης γης και της προστασίας του περιβάλλοντος, δεν μπορεί να αναπτυχθεί ούτε παράκτιος, ούτε κανένα άλλο είδος τουρισμού. Με δεδομένη τη σημασία των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, θα πρέπει τούτες να προωθηθούν εντατικά. Επίσης, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή του χώρου τοποθέτησης του εξοπλισμού, έτσι ώστε να μην παρακωλύεται η ανάπτυξη δραστηριοτήτων θαλάσσιου τουρισμού. Θα πρέπει, ακόμη, να αποφευχθεί η κατασκευή πυρηνικών εγκαταστάσεων σε τουριστικές ζώνες.

Η ισορροπία των παράκτιων περιοχών πρέπει να εξεταστεί δυναμικά, δεδομένου ότι τα καιρικά φαινόμενα και η ανθρώπινη δραστηριότητα επιφέρουν συνεχείς μεταβολές. Οι φυσικοί πόροι αποτελούν τη βάση των οικονομιών και πρέπει να θεωρούνται, μαζί με την καινοτομία, πυλώνες της έξυπνης ανάπτυξης και του τουρισμού χωρίς αποκλεισμούς.

3.2 Τα κύρια προβλήματα του τουρισμού συνεχίζουν να υφίστανται και αφορούν την υπέρβαση των προκλήσεων της εποχικότητας, της επισφαλούς και χαμηλής ειδίκευσης απασχόλησης (ιδίως της απασχόλησης των νέων), την έλλειψη προσφοράς νέων καινοτόμων προϊόντων, τις δυσκολίες πρόσβασης στη χρηματοδότηση ιδίως όσον αφορά τις μικροεπιχειρήσεις και τις ΜΜΕ. Είναι συνεπώς ζωτικής σημασίας η θέσπιση ενός ευρωπαϊκού πολιτικού πλαισίου για την ανάπτυξη του τουρισμού, μιας πραγματικής ευρωπαϊκής πολιτικής για τον τουρισμό που να διέπει τις κοινές στρατηγικές ανάπτυξης, με σεβασμό στην ελευθερία των κρατών μελών να αναπτύξουν τις δικές τους πολιτικές σε εθνικό επίπεδο.

⁽¹⁾ COM(2010) 352 final — Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: ΕΕ C 376 της 22/12/2011, σελ. 44.

⁽²⁾ COM(2012) 494 final — Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: ΕΕ C 161 της 6/6/2013, σελ. 87.

3.3 Αναγκαία προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της εποχικότητας στον παράκτιο και θαλάσσιο τουρισμό είναι η προσφορά νέων προϊόντων που θα προσελκύουν νέους καταναλωτές, ιδίως στη χαμηλή τουριστική περίοδο. Η ανάπτυξη νέων προϊόντων για τον τουρισμό της τρίτης ηλικίας ή των μειονεκτούντων ατόμων, η αξιοποίηση του δυναμικού του ναυτικού τουρισμού, είτε πρόκειται για ναυσιπλοία αναψυχής (ιστιοπλοία και μηχανοκίνητα σκάφη), είτε για ναυτικά αθλήματα (αθλητική ιστιοπλοία, ιστιοσανίδα, *kite-surfing*, κυματοδρομία, *bodyboard*, κωπηλασία, κανό, θαλάσσιο σκι, τζετ σκι, αθλητική αλιεία, υποβρύχιο ψάρεμα ή κατάδυση, συμπεριλαμβανομένης της κατάδυσης για επίσκεψη ναυαγίων), είτε εκδρομές με σκάφος και κρουαζιέρες, και η ανάπτυξη του τουρισμού που σχετίζεται με τη θαλασσοθεραπεία ή το γκολφ, θα μπορούσαν να αποτελούν πιθανές λύσεις για την αύξηση του αριθμού των επισκεπτών στη χαμηλή περίοδο, συμβάλλοντας στη μόνιμη εγκατάσταση πληθυσμού στις τουριστικές περιοχές. Επίσης, η στήριξη της ανάπτυξης, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές, νέων βιομηχανιών με τουριστικό προσανατολισμό που χρησιμοποιούν προϊόντα των παράκτιων περιοχών καθώς και η καθολική πρόσβαση σε ευρυζωνικά δίκτυα μπορούν να συμβάλουν στην καταπολέμηση της εποχικότητας και να αποτελέσουν παράγοντα για την προσέλκυση νέων στις περιοχές αυτές.

3.4 Ορισμένες από αυτές τις λιγότερο παραδοσιακές δραστηριότητες που συνδέονται με ναυτικές δραστηριότητες έχουν ήδη αναπτυχθεί σε μεγάλο βαθμό από τοπικούς αθλητικούς συλλόγους, η τεχνογνωσία των οποίων μπορεί να αξιοποιηθεί. Η έμφαση στη στήριξη του ναυτικού τουρισμού πρέπει να μετατραπεί σε πράξη, με τη θέσπιση ρυθμίσεων, τη δημιουργία νέων υποδομών ή τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων και την αξιοποίηση νέων ευκαιριών που θα επιτρέψουν αυτό το είδος προσφοράς, η οποία είναι ιδιαίτερα ελκυστική για μη συμβατικά κοινά.

Ο θαλάσσιος και παράκτιος τουρισμός συνδέονται, σε διάφορες περιοχές, με τον ποτάμιο τουρισμό. Η στενή αυτή σχέση δεν πρέπει να παραβλέπεται και, για τον λόγο αυτό συνιστάται η χάραξη κοινών στρατηγικών ανάπτυξης. Η ναυσιπλοία αναψυχής αποτελεί, σε αυτό το πλαίσιο, δραστηριότητα που πρέπει να τονωθεί με την ανάπτυξη νέων προϊόντων που θα συνδυάζουν το δυναμικό των θαλάσσιων και των ποτάμιων δραστηριοτήτων.

3.5 Ο τουρισμός δεν μπορεί να εξετάζεται απομονωμένα αλλά ως κλάδος που επηρεάζεται από τις διαφορετικές πολιτικές που υιοθετούνται στην ΕΕ, ιδίως δε από τις πολιτικές μεταφορών, απασχόλησης, παιδείας, περιβάλλοντος, καινοτομίας, ασφάλειας, καταναλωτών κλπ. Η αντιμετώπιση των προβλημάτων πρέπει να εξετάζεται ολοκληρωμένα, καθώς οι διαφορετικές πολιτικές επηρεάζουν άμεσα τις επιδόσεις του κλάδου.

3.6 Δεδομένου ότι δεν διαθέτει αρμοδιότητα απευθείας παρέμβασης σε τουριστικά θέματα, η Επιτροπή μπορεί να αντιμετωπίσει ορισμένα από τα προβλήματα που έχουν εντοπιστεί με δράσεις στους τομείς αρμοδιότητάς της που αφορούν την προώθηση της εσωτερικής αγοράς, και συγκεκριμένα την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και αγαθών και τους στόχους της δημιουργίας της ενιαίας αγοράς, αντιμετωπίζοντας προβλήματα που υπερβαίνουν τον τομέα του τουρισμού και αγγίζουν τομείς όπου η παρέμβαση δεν είναι απλώς δυνατή, αλλά και θεμιτή.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Οι πληροφορίες για τον τουριστικό κλάδο είναι κατακερματισμένες, πράγμα που δυσχεραίνει τις μελέτες και τις αξιολογήσεις, είτε λόγω έλλειψης δεδομένων είτε λόγω έλλειψης ειδικών δεικτών που θα επιτρέψουν τη σύγκρισή τους. Η ΕΟΚΕ επικριμάζει την πρόθεση διόρθωσης αυτής της κατάστασης, ωστόσο επισημαίνει ότι, από την ανακοίνωση του 2010 όπου και εντοπίστηκε το πρόβλημα, ελάχιστη πρόοδος έχει επιτευχθεί στο πεδίο αυτό.

4.2 Οι προσπάθειες της Επιτροπής για την προώθηση του ποιοτικού τουρισμού που προσφέρει η Ευρώπη μπορούν να συμβάλουν στην καταπολέμηση του προβλήματος της εποχικότητας και των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεών του. Η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με τον ανταγωνισμό νέων προορισμών σε αναπτυσσόμενες χώρες, με ελκυστικές τιμές αλλά χωρίς τις ίδιες συνθήκες ασφάλειας και πολιτιστικού πλούτου. Η προώθηση της Ευρώπης ως τουριστικού προορισμού πρέπει να βασίζεται στην ποιότητα ως στοιχείο διαφοροποίησης των πλεονεκτημάτων της Ευρώπης: μοναδικός πολιτισμικός πλούτος, ασφάλεια, ποικιλία υπηρεσιών, σεβασμός των δικαιωμάτων των πολιτών, ευκολία πρόσβασης ατόμων με αναπηρία ή ειδικές ανάγκες, διαθέσιμες τηλεπικοινωνίες και δίκτυα wi-fi. Η αναγνώριση της σημασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης και η προστασία της είναι στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη ενός βιώσιμου και χωρίς αποκλεισμούς τουρισμού.

4.3 Επίσης, ο τουρισμός των ηλικιωμένων πρέπει να τύχει ιδιαίτερης προσοχής. Σε μια παγκόσμια πραγματικότητα γήρανσης του πληθυσμού, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον ιατρικό, πολιτιστικό ή φυσιολατρικό τουρισμό κατά τον προσδιορισμό των στρατηγικών του τομέα. Σε τελική ανάλυση, οι τουρίστες ηλικίας άνω των 50 ετών είναι αυτοί που δαπανούν περισσότερα και οι ηλικιωμένοι τουρίστες είναι αυτοί που διαθέτουν περισσότερο χρόνο για ταξίδια και που προτιμούν να ταξιδεύουν κατά τη χαμηλή τουριστική περίοδο.

4.4 Η αγορά της κρουαζιέρας έχει αυξηθεί σημαντικά. Ωστόσο, ο πραγματικός αντίκτυπος των στάσεων στις παράκτιες δραστηριότητες είναι περιορισμένος, καθώς αυτές είναι σύντομες και η πληροφόρηση για την τοπική προσφορά ανεπαρκής. Η προώθηση του διαλόγου μεταξύ των φορέων της κρουαζιέρας, των λιμένων και των ενδιαφερόμενων φορέων του παράκτιου τουρισμού που προτείνεται στην ανακοίνωση είναι σημαντική και πρέπει να υλοποιηθεί στον τομέα της ανάπτυξης διεθνών και διαπεριφερειακών συμπράξεων, δικτύων, ομίλων και στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης που καταπολεμούν τον κατακερματισμό του κλάδου. Η δράση σε δίκτυο αποτελεί πραγματικότητα την οποία δεν μπορεί να αγνοεί ο τουριστικός τομέας. Αυτή η στήριξη θα μπορούσε να προωθηθεί στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του ευρωπαϊκού οργανισμού τουρισμού που έχει ήδη προταθεί στο παρόν έγγραφο, και ο οποίος θα λειτουργήσει ως πλατφόρμα ευρέος διαλόγου για τα προβλήματα του κλάδου και ως βάση εργασίας σε δίκτυο και συνεργασίας.

4.5 Η κατάρτιση ειδικευμένου προσωπικού είναι ζωτικής σημασίας για τη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Ο τομέας του τουρισμού αντιμετωπίζει ιδιαίτερες δυσκολίες όσον αφορά την κατάρτιση των εργαζομένων του, καθώς απασχολεί σε μεγάλο βαθμό νέους με καθεστώς εποχιακής και επισφαλούς εργασίας, με ισχνές προοπτικές επαγγελματικής ανέλιξης. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δημιουργία ενότητας «γαλάζιων θέσεων εργασίας» στην διαδικτυακή πύλη Eures και την καταγραφή των αναγκών κατάρτισης του κλάδου. Επίσης, συνιστά να κληθούν τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν τα αποτελέσματα της καταγραφής στην προώθηση της προσφερόμενης κατάρτισης, η οποία να χρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ή από ιδιωτικούς πόρους. Τέλος, πρέπει και να προωθηθεί η προσπάθεια σε ήδη υφιστάμενα δίκτυα σχολών και να παρουσιαστούν έργα που συνδέονται με τον κλάδο του τουρισμού στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+. Ωστόσο, πρέπει να συμπεριληφθεί η κατάρτιση των επιχειρηματιών του κλάδου, ώστε να μπορούν να κατανοούν και να υιοθετούν ορθές πρακτικές διαχείρισης, να τις επικαιροποιούν ως προς την ισχύουσα νομοθεσία, να χρησιμοποιούν τεχνολογίες της πληροφορίας και να ευαισθητοποιούνται για το περιβάλλον και τα ιδιαίτερα προβλήματα του τουριστικού κλάδου.

4.6 Όσον αφορά τις διαφορετικές απαιτήσεις που θέτουν τα διάφορα κράτη μέλη για τους ιδιοκτήτες σκαφών, η ΕΟΚΕ θεωρεί πως η Επιτροπή δεν είναι αρκετά φιλόδοξη στις προτάσεις της. Παρότι όντως η Επιτροπή έχει περιορισμένες αρμοδιότητες στον τομέα του τουρισμού, αυτό δεν ισχύει στα ζητήματα που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων και τη δημιουργία της ενιαίας αγοράς, στα οποία εμπίπτει το ζήτημα.

4.7 Η τόνωση της χρήσης καινοτόμων συστημάτων διαχείρισης μέσω της πύλης της πρωτοβουλίας «ΤΠΕ και τουριστικές επιχειρήσεις» πρέπει να υλοποιηθεί. Επισημαίνεται πως αυτή η πύλη, την οποία προωθεί η Επιτροπή, καθώς και άλλοι ιστότοποι που συνδέονται με τον τουρισμό (όπως το Εικονικό παρατηρητήριο του Τουρισμού, η Πλατφόρμα *Tourism Link* ή η πλατφόρμα *eCalypso*) δεν έχουν μεταφραστεί σε όλες τις γλώσσες, πράγμα που ενδέχεται να αποτελέσει εμπόδιο ή αντικίνητρο για τη χρήση τους σε ορισμένες χώρες.

4.8 Η βιωσιμότητα του παράκτιου και θαλάσσιου τουρισμού πρέπει να βασίζεται στον πλήρη σεβασμό του περιβάλλοντος, με προσέγγιση διασύνδεσης της ξηράς και της θάλασσας. Η ενίσχυση της βιωσιμότητας από τις προτεινόμενες δράσεις έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων που να περιλαμβάνουν τον πλούτο της ευρωπαϊκής κληρονομιάς και τον σεβασμό του περιβάλλοντος. Επισημαίνεται εκ νέου πως οι δράσεις που αποφασίζονται σε άλλους τομείς, όπως το περιβάλλον, η θάλασσα και οι μεταφορές, συνδέονται με τον τουρισμό και, για αυτό τον λόγο, η Επιτροπή πρέπει να δίνει ιδιαίτερη προσοχή, στο πλαίσιο αυτών των δράσεων, στον αντίκτυπό τους στον τουρισμό.

4.9 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη συμπερίληψη του τουρισμού στους ειδικούς στόχους του προγράμματος COSME 2014-2020, και θεωρεί ότι αποτελεί σημαντική ευκαιρία για την ανάπτυξη του κλάδου καθώς αυτό θα στηρίξει την προώθηση έργων διεθνούς συνεργασίας και την υιοθέτηση βιώσιμων προτύπων τουριστικής ανάπτυξης που προωθούνται από τους ευρωπαϊκούς προορισμούς αριστείας. Επίσης, η κατάρτιση διαδικτυακού οδηγού με τις κύριες δυνατότητες χρηματοδότησης αξίζει τη στήριξη της ΕΟΚΕ, δεδομένου του εγκάρσιου χαρακτήρα των πρωτοβουλιών που λαμβάνονται στον τομέα του τουρισμού. Επισημαίνεται- επίσης εκ νέου ο κίνδυνος παρεμπόδισης της διαβούλευσης και ερμηνείας του διαδικτυακού οδηγού λόγω γλωσσικών φραγμών.

Βρυξέλλες, 9 Ιουλίου 2014

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Henri MALOSSE